

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права

д.ю.н, професор

С.О. Корос

« 4 » травня 2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ковпака Олександра Андрійовича на тему «Адміністративно-правовий механізм захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Науково-дослідного інституту публічного права від 21 листопада 2022 року (протокол № 15)

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання відділів актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, проблем публічного права, організаційного забезпечення наукових проектів і міжнародної діяльності Науково-дослідного інституту публічного права від «4» травня 2026 року.

Присутні 10 осіб:

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, доцент, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права – *головуючий на засіданні*;

Корос Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, в.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права;

Боровик Андрій Володимирович – доктор юридичних наук, професор, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права;

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права – *науковий керівник*;

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Даниленко Анна Олександрівна – доктор філософії за спеціальністю 081 Право, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Запрошені:

Ковпак Олександр Андрійович – *здобувач ступеня доктора філософії*.

Порядок денний:

Публічна презентація здобувачем Ковпаком Олександром Андрійовичем наукових результатів дисертації на тему «Адміністративно-правовий механізм захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів.

Науковий керівник – **Курило Інна Володимирівна** – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Головуючий по цьому питанню – **Овчарук Сергій Станіславович** – доктор юридичних наук, доцент, головний науковий співробітник відділу Науково-дослідного інституту публічного права.

Слухали:

Здобувача наукового ступеня доктора філософії Ковпака О.А. про результати дисертаційного дослідження. У своїй доповіді він обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначив мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрив структуру роботи та основні її положення, показав їх новизну, теоретичне та практичне значення. Здобувач наголосив на таких аспектах свого дослідження.

Становлення та розвиток альтернативної енергетики в Україні відбуваються в умовах посилення ролі держави у визначенні стратегічних напрямів енергетичної політики та одночасного розширення сфери адміністративного регулювання господарської діяльності. За таких обставин правове становище суб'єктів господарювання у цій сфері безпосередньо залежить від змісту та способів реалізації владних повноважень органів

публічної адміністрації, характеру встановлюваних ними спеціальних правових режимів, а також від процедурної якості прийнятих управлінських рішень.

Особливої актуальності зазначена проблематика набула в умовах воєнного стану, коли енергетична сфера стала об'єктом підвищеної безпекової уваги держави. Регуляторні рішення у сфері виробництва електричної енергії з альтернативних джерел дедалі більше зумовлюються імперативами енергетичної безпеки, фінансової стабільності та необхідності оперативного реагування на кризові виклики. За таких умов можливий перегляд усталених умов господарювання, коригування механізмів державної підтримки, що, своєю чергою, може впливати на обсяг та способи реалізації майнових прав суб'єктів господарювання.

Трансформація правового режиму державної підтримки виробників електричної енергії з відновлюваних джерел, зокрема еволюція «зеленого» тарифу та перехід до конкурентних моделей розподілу підтримки, засвідчили наявність напруження між публічними інтересами забезпечення енергетичної стійкості та приватними інтересами інвесторів щодо стабільності правового регулювання. У цьому контексті проблема захисту прав суб'єктів господарювання виходить за межі судового оскарження індивідуальних актів і постає як складова належної організації публічного адміністрування, що має забезпечувати передбачуваність, обґрунтованість та правову визначеність управлінських рішень.

Водночас євроінтеграційні процеси зумовлюють необхідність приведення національного адміністративного законодавства у відповідність із європейськими стандартами, які передбачають підвищені вимоги до якості адміністративної процедури, пропорційності втручання у сферу майнових прав та забезпечення легітимних очікувань учасників ринку. Проте у вітчизняній адміністративно-правовій науці відсутнє комплексне дослідження адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання саме у сфері альтернативної енергетики як особливого об'єкта публічного регулювання.

Зазначене зумовлює необхідність теоретичного осмислення структури та змісту такого механізму, визначення його елементів і принципів функціонування, а також обґрунтування напрямів удосконалення з урахуванням сучасних викликів розвитку енергетичної політики держави.

Мета роботи полягає у здійсненні комплексного теоретико-правового аналізу адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні на основі з'ясування його юридичної природи, системи принципів, інституційної та процедурної організації, а також у виробленні науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення зазначеного механізму з урахуванням сучасних євроінтеграційних процесів, необхідності забезпечення балансу публічних і приватних інтересів та умов цифрової трансформації публічного адміністрування.

Для досягнення поставленої мети у дисертації передбачається вирішення таких завдань:

– визначити зміст, види та особливості прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики як об'єкта адміністративно-правового захисту та з'ясувати їх місце у системі публічно-правових відносин;

– дослідити систему та зміст принципів адміністративно-правового захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики, визначивши їх роль у формуванні та функціонуванні відповідного механізму;

– сформулювати поняття адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики та розкрити його структурні елементи, встановивши їх функціональний та ієрархічний взаємозв'язок;

– проаналізувати нормативно-правові засади адміністративно-правового захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні, виявивши прогалини, колізії та напрями їх усунення;

– визначити систему суб'єктів публічної адміністрації та інших уповноважених органів, які здійснюють захист прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики, а також розкрити їх компетенцію;

– розкрити адміністративні процедури та процесуальні гарантії захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики, зокрема у дозвільній, ліцензійній та контрольно-наглядовій діяльності;

– дослідити адміністративно-правові інструменти захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики, визначивши їх ефективність та практичні проблеми застосування;

– проаналізувати європейські стандарти адміністративно-правового захисту у сфері відновлюваної енергетики з метою обґрунтування можливостей їх імплементації в адміністративне законодавство України;

– обґрунтувати шляхи забезпечення балансу публічних і приватних інтересів у процесі адміністративно-правового захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики;

– визначити роль та перспективи використання цифрових інструментів у вдосконаленні адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що у дисертації вперше в українській науці адміністративного права здійснено цілісне теоретичне осмислення адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики та сформовано його концептуальну модель як системного правового явища. У роботі визначено зміст і структуру зазначеного механізму, розкрито його функціональне призначення у системі публічного адміністрування, обґрунтовано особливості реалізації в умовах регуляторної динамічності, технологічної складності та довгострокового інвестиційного характеру відповідних правовідносин, а також окреслено напрями його вдосконалення з

урахуванням європейських стандартів та сучасних тенденцій цифровізації адміністративних процедур. Основні наукові положення та висновки, що відзначаються новизною та сформульовані особисто здобувачем, полягають у такому:

вперше:

– сформульовано авторське визначення поняття та розроблено структуру адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики, що враховує специфіку публічного адміністрування цієї сфери, особливості правового статусу суб'єктів господарювання, а також сучасні виклики розвитку альтернативної енергетики в Україні;

– обґрунтовано адміністративно-правовий механізм захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики як цілісну модель їх забезпечення, реалізації та відновлення у публічно регульованій сфері, що функціонує в умовах підвищеної регуляторної залежності, технічної складності та довгострокових інвестиційних ризиків, і має вигляд структурно взаємопов'язаної чотириелементної системи – нормативного, інституційного, процедурного та захисного (ремедійного) елементів, у межах якої: нормативний елемент визначає межі та передбачуваність регуляторного впливу; інституційний – забезпечує адресність публічно-правових обов'язків і відповідальності; процедурний – виступає конститутивною формою реалізації та превентивного захисту прав; захисний (ремедійний) – активізується у разі порушення або загрози порушення прав і забезпечує їх відновлення та усунення негативних наслідків неправомірних рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічної влади та інших уповноважених учасників ринку;

– сформульовано концепцію превентивного (ex ante) забезпечення балансу публічних і приватних інтересів у сфері альтернативної енергетики як обов'язкового елемента адміністративної процедури, що передбачає нормативне закріплення тесту пропорційності, врахування легітимних очікувань інвесторів та оцінки регуляторної стабільності при прийнятті індивідуальних і нормативних рішень у сфері ВДЕ, на відміну від чинної моделі, в якій баланс інтересів формується переважно на стадії судового контролю;

удосконалено:

– систему принципів адміністративно-правового захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики шляхом їх уточнення, систематизації та доповнення з урахуванням особливостей альтернативної енергетики як сфери публічно-правового регулювання та євроінтеграційних процесів;

– підхід до аналізу інституційної складової адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики шляхом її структурованого розгляду за основними рівнями реалізації публічних повноважень у межах адміністративно-правових

відносин (нормативним, регуляторним, дозвільно-контрольним та процедурним);

– науковий підхід до імплементації європейських стандартів адміністративно-правового захисту у сфері відновлюваної енергетики шляхом обґрунтування необхідності їх системної інтеграції не лише на рівні матеріально-правових приписів (визначення цілей, установлення строків надання дозволів, спрощення процедур), а й у процесуальному вимірі – через нормативне закріплення спеціального режиму адміністративних процедур у сфері альтернативної енергетики, забезпечення гарантій правової визначеності, належної мотивованості адміністративних рішень та ефективності засобів правового захисту з урахуванням положень *acquis* Європейського Союзу;

отримали подальший розвиток:

– теоретичні положення щодо прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики як об'єкта адміністративно-правового захисту, зокрема в частині обґрунтування їх публічно-правової природи, визначення місця цих прав у системі адміністративно-правових відносин та розкриття їх значення для формування предмета адміністративно-правового захисту;

– положення адміністративно-правової науки щодо правової визначеності, легітимних очікувань та якості нормативного регулювання шляхом їх функціональної конкретизації для сфери альтернативної енергетики з урахуванням динамічності регуляторних режимів, значної ролі підзаконного регулювання та делегованого нормотворення, а також залежності реалізації прав суб'єктів господарювання від стабільності та передбачуваності нормативних регуляторних рішень;

– наукові положення щодо цифровізації адміністративних процедур як інструменту підвищення ефективності адміністративно-правового захисту, які конкретизовано через обґрунтування вимог до правового статусу автоматизованих рішень, необхідності права на перегляд людиною (*human review*), цифрової фіксації процедурних дій та аудиту алгоритмів у сфері альтернативної енергетики як гарантій захисту прав суб'єктів господарювання в умовах цифрової трансформації публічного адміністрування.

Після закінченні доповіді здобувачу присутніми були поставлені такі **питання:**

Запитання Боровика А.В.: В чому полягає адміністративно-правова природа регулювання у сфері альтернативної енергетики?

Ковпак О.А.: Дякую за запитання. Альтернативна енергетика в Україні є об'єктом адміністративно-правового регулювання, для якого характерними є наявність публічного інтересу та безпекової складової, нормативно визначені цілі розвитку, а також інституційне забезпечення і розгалужена система адміністративних процедур – дозвільних, мережевих, тарифних, обліково-реєстрових та контрольних. У межах такого публічно-правового середовища

виникають адміністративно-правові відносини за участю суб'єктів господарювання, а їхні права та законні інтереси, з огляду на залежність від регуляторних рішень, процедур приєднання та доступу до мереж, фінансово-тарифних механізмів і цифрових реєстрів, об'єктивно потребують спеціального адміністративно-правового захисту. Саме ця структурна залежність від владно-організаційних рішень і процедур зумовлює розгляд прав суб'єктів господарювання у сфері відновлюваних джерел енергії як об'єкта адміністративно-правового захисту.

Запитання Козіна С.М.: Охарактеризуйте суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики як учасників адміністративно-правових відносин.

Ковпак О.А.: Дякую за запитання. Суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики доцільно характеризувати як повноцінних учасників адміністративно-правових відносин. Вони здійснюють діяльність у предметно визначеній сфері державної політики та у зв'язку з юридично ідентифікованими об'єктами альтернативної енергетики; включені до інституційної моделі енергетичного ринку, у межах якої ключові умови доступу, балансування й обліку визначаються у публічно-правовому порядку; беруть участь у реєстрово-облікових і фінансово-регуляторних режимах, що породжують юридично значущі статуси та адміністративні зв'язки.

Запитання Шкарупи К.В.: Що ви розумієте під принципом пропорційності у спорах у сфері альтернативної енергетики?

Ковпак О.А.: Дякую за запитання. У спорах у сфері альтернативної енергетики питання пропорційності постає насамперед у випадках, коли підзаконне регулювання змінює фінансові параметри ринку або перерозподіляє витрати між його учасниками. За таких обставин суд перевіряє, чи має відповідний механізм достатню законодавчу підставу, чи відповідає він визначеній законом меті регулювання та чи не покладає непропорційний економічний тягар на окрему групу суб'єктів без належного нормативного обґрунтування.

Запитання Короеда С.О.: В чому на вашу думку полягає сутність балансу публічних і приватних інтересів у сфері альтернативної енергетики?

Ковпак О.А.: Дякую за запитання. Баланс публічного та приватного інтересу у сфері альтернативної енергетики слід розуміти як юридично структурований критерій правомірності адміністративного втручання. Його зміст має конституційний вимір (верховенство права та обмеженість повноважень держави), конвенційний вимір та європейсько-правовий вимір, пов'язаний із принципом пропорційності, закріпленим у статті 5(4) Договору про Європейський Союз. У національному правопорядку цей баланс нині забезпечується переважно через механізми судового контролю, покликани запобігати виходу дискреції за межі, встановлені правом. Вдосконалення механізму узгодження публічних і приватних інтересів у сфері відновлюваної енергетики має полягати у нормативній конкретизації критеріїв такого балансу. Йдеться про закріплення обов'язкових процедурних стандартів, що

підлягають застосуванню під час підготовки й прийняття регуляторних та індивідуальних актів. Формування балансу інтересів повинно відбуватися насамперед на адміністративній стадії, а не зводиться до його подальшої корекції в межах судового контролю

Запитання Куркової К.М.: Розкрийте коротко структуру адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики.

Ковпак О.А.: Дякую за запитання. У роботі запропоновано цілісну структурну модель адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики як внутрішньо узгодженої системи чотирьох взаємопов'язаних елементів: нормативного, інституційного, процедурного та захисного (ремедійного). Визначено, що нормативний елемент визначає правові межі адміністративного втручання та критерії правомірності управлінських рішень; інституційний – формує організаційні передумови реалізації процедурних гарантій; процедурний елемент виступає центральним ядром механізму, оскільки забезпечує превентивний захист прав шляхом трансформації принципів належного адміністрування у перевірювані процесуальні гарантії; захисний (ремедійний) – виконує коригуючу та відновлювальну функцію.

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь присутні члени спільного засідання.

Науковий керівник – Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що підготовлена Ковпаком Олександром Андрійовичем дисертація на тему «Адміністративно-правовий механізм захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні», подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є результатом кропіткої науково-теоретичної та практичної діяльності здобувача.

Курило І.В. відзначила, що Ковпак О.А. наполегливо працював над дисертаційним дослідженням. Здобувач зарекомендував себе як сформований науковець у галузі адміністративного права, який володіє глибокими теоретичними знаннями, навичками комплексного правового аналізу, а також здатністю критично переосмислювати положення чинного законодавства. Йому притаманна наукова добросовісність, вміння працювати з великим обсягом спеціальної літератури, формулювати виважені висновки й послідовно та аргументовано їх обґрунтовувати.

Структура дисертаційного дослідження вирізняється логічною послідовністю, внутрішньою узгодженістю та методологічною основою, що свідчить про науково виважений підхід здобувача до виконання поставлених завдань. Робота має комплексний, міждисциплінарний характер, що відображається у використанні не лише джерел з адміністративного права, а

й наукових праць з цивільного, господарського права, філософії, загальної теорії держави і права, соціології та інших суміжних галузей знань.

Ковпак Олександр Андрійович проявив себе як висококваліфікований, ерудований фахівець, який не лише володіє фундаментальними знаннями та сучасними дослідницькими методиками, а й здатен вирішувати складні теоретичні та прикладні завдання на належному науковому рівні. Дисертаційне дослідження базується на актуальних положеннях законодавства, що діяли на момент його підготовки й попереднього розгляду, що зумовлює його прикладне значення. Отримані результати можуть бути корисними як для вдосконалення освітнього процесу, так і при підготовці змін і доповнень до законодавства у сфері альтернативної енергетики, зокрема щодо встановлення спеціального режиму адміністративних процедур у сфері ВДЕ, закріплення гарантій правової визначеності, належної мотивованості рішень органів публічної влади, удосконалення дозвільних процедур та механізмів адміністративного й судового оскарження, а також у практиці органів публічної адміністрації та суб'єктів регулювання енергетичного ринку під час прийняття індивідуальних адміністративних актів, реалізації дозвільних і контрольних повноважень, застосування принципу пропорційності та врахування легітимних очікувань інвесторів.

У межах роботи над дисертацією здобувачем підготовлено одноосібно вісім наукових праць, серед яких чотири статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук та чотири тези доповідей у збірниках міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій і круглих столів.

Індивідуальний план наукової роботи та навчальний план виконано Ковпаком О.А. у повному обсязі.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Кримський М.В. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Далі надано слово *рецензентам роботи*.

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначила, що фундаментальність та комплексність роботи проявляється у всебічному та поступовому вивченні дисертантом предмету дослідження. У дисертації чітко сформульовані мета та завдання дослідження, їх постановка та послідовність дозволяють розкрити основний зміст теми.

Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння дисертантом методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Зокрема заслуговують на увагу висновки дисертанта щодо імплементації європейських стандартів адміністративно-правового захисту у сфері відновлюваної енергетики шляхом обґрунтування необхідності їх системної інтеграції не лише на рівні матеріально-правових приписів (визначення цілей, установлення строків надання дозволів, спрощення процедур), а й у процесуальному вимірі – через нормативне закріплення спеціального режиму адміністративних процедур у сфері альтернативної енергетики, забезпечення гарантій правової визначеності, належної мотивованості адміністративних рішень та ефективності засобів правового захисту з урахуванням положень *acquis* Європейського Союзу.

При підготовці дисертаційного дослідження автором використана вагома бібліографічна база, вивчені чисельні джерела та акти законодавства, що знаходяться в безпосередньому зв'язку з предметом дослідження.

Варто відзначити здатність здобувача аргументовано відстоювати власну наукову позицію, вступати у конструктивну полеміку з існуючими науковими підходами, критично оцінювати погляди інших дослідників, а також логічно, чітко й системно викладати зміст і результати дослідження. Структура дисертаційного дослідження є логічною, продуманою, зміст роботи відображає вузлові аспекти проблеми, що дозволило висвітлити їх глибоко і всебічно. Концептуально робота вибудована достатньо кваліфіковано, послідовність витримана від початку і до кінця.

Загалом дисертаційне дослідження Ковпака Олександра Андрійовича на тему «Адміністративно-правовий механізм захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні» є оригінальною науковою працею, яка виконана на належному теоретичному і прикладному рівні. Робота містить науково обґрунтовані результати, які в комплексі вирішують теоретичні, правові і практичні проблеми адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту

публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що дисертаційне дослідження, без сумніву, є актуальним на даному етапі розвитку нашої держави, містить багато позитивних аспектів, які досить широко та лаконічно розкриті в межах проведеної наукової роботи. Актуальність дослідження зумовлена тим, що зазначена сфера поступово набула ознак самостійного об'єкта публічного адміністрування, у межах якого держава реалізує комплекс взаємопов'язаних енергетичних, екологічних та економічних функцій.

Відповідно до мети дисертації визначені завдання та методологічна основа роботи. Високому ступеню наукової обґрунтованості і достовірності результатів наукового дослідження сприяє конструктивне використання дисертантом загальнонаукових й спеціальних методів пізнання. Дослідження ґрунтується на використанні як загальнонаукових, так і спеціально-юридичних методів для досягнення поставленої у дисертаційній роботі мети.

Основні положення, висновки та рекомендації, запропоновані у дисертації, мають високий рівень обґрунтованості, спираються на сучасні досягнення юридичної науки, відповідають вимогам академічної доброчесності й засвідчують самостійність наукового пошуку здобувача. Дисертація характеризується логічністю структури, послідовністю викладу матеріалу, науковою глибиною аналізу та системністю теоретичних узагальнень. Усе це свідчить про високий рівень професійної підготовки здобувача, його здатність до критичного мислення, а також вміння працювати з науковими джерелами, формувати на їх основі власні концептуальні підходи.

На схвальну оцінку заслуговує спроба автора сформувану інтегровану модель адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики, яка відображає взаємозв'язок його нормативного, інституційного, процедурного та ремедійного елементів.

Наявність у здобувача публікацій за темою дисертації у фахових виданнях, а також апробація основних наукових результатів у межах науково-практичних заходів, додатково підтверджують актуальність і наукову зрілість представленої роботи. Враховуючи викладене, дисертаційне дослідження заслуговує на позитивну оцінку та може бути рекомендоване до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Отже дисертація Ковпака Олександра Андрійовича на тему «Адміністративно-правовий механізм захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні» є завершеним дослідженням, самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу

вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що дисертаційне дослідження виконано на високому науковому рівні та вирізняється глибоким і всебічним опрацюванням обраної тематики. Автор продемонстрував не лише належне володіння методологією наукового пізнання, а й здатність ефективно застосовувати відповідні теоретичні та емпіричні підходи до аналізу актуальних проблем у межах заявленої теми. Отримані результати є об'єктивними, логічно послідовними, методологічно обґрунтованими та відзначаються високим рівнем наукової достовірності.

Загальні висновки, сформульовані за підсумками дослідження, мають переконливий характер, логічно випливають зі змісту дисертації та чітко демонструють рівень опрацювання обраної проблематики. Вони підтверджують наукову компетентність здобувача, його здатність до самостійного аналізу, узагальнення та формулювання авторських наукових положень і пропозицій.

Автором запропоновано низку інноваційних концепцій, які базуються на аналізі зарубіжного досвіду та врахуванні українських реалій. Зокрема, заслуговують на увагу рекомендації щодо необхідності нормативного визначення статусу цифрового результату, вимог до ведення електронної адміністративної справи та порядку виправлення технічних або алгоритмічних помилок.

Робота виконана на високому професійному та науковому рівні, характеризується високим рівнем академічної зрілості та глибоким осмисленням ключових питань тематики.

Загалом, результати дисертаційного дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення. Тому дисертаційна робота Ковпака Олександра Андрійовича на тему «Адміністративно-правовий механізм захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні» заслуговує на рекомендацію до захисту.

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, доцент, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що дисертація містить не лише теоретичний аналіз, але й практичні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності адміністративно-правового механізму захисту у сфері альтернативної енергетики, що свідчить про здатність автора орієнтуватися в актуальних потребах правозастосування.

Уважне ознайомлення зі змістом дисертації, методологічною базою дослідження, його висновками, дозволяє стверджувати, що автор наукового дослідження Ковпак Олександр Андрійович з поставленим завданням успішно впорався. Належний рівень вірогідності наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу узагальнених теоретичних матеріалів та відповідних наукових методів.

Заслуговують на увагу та схвальну оцінку пропозиції дисертанта щодо удосконалення систему принципів адміністративно-правового захисту шляхом їх систематизації за тришаровою моделлю, що охоплює: універсальні (конституційно-адміністративні) принципи, європейські стандарти належного адміністрування та спеціальні (галузеві) принципи, зумовлені особливостями альтернативної енергетики як сфери публічно-правового регулювання.

В цілому дисертаційне дослідження виконане відповідно до вимог МОН України. Дисертант має достатню кількість наукових статей у фахових виданнях та опублікованих тез виступів на конференціях.

Аналіз результатів проведеного дисертаційного дослідження дає змогу стверджувати, що на захист винесено результати наукового пошуку, що мають концептуально новий підхід до питань, які були визначені в роботі і така робота може бути рекомендована спеціалізованій вченій раді до захисту.

Ковпак О.А. висловив виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції подальших науково-дослідних планів.

Присутні на засіданні одногolosно запропонували визнати дисертацію Ковпака Олександра Андрійовича завершеною теоретично та практично-значимою науковою роботою, що містить висновки, які сприяють вирішенню нагальної наукової проблеми та є суттєвим внеском у розвиток юридичної науки, і яка може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді. Запропоновано схвалити такий висновок:

ВИСНОВОК

**щодо дисертації Ковпака Олександра Андрійовича
на тему «Адміністративно-правовий механізм захисту прав суб'єктів
господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні»
на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»**

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що становлення та розвиток альтернативної енергетики в Україні відбуваються в умовах посилення ролі держави у визначенні стратегічних напрямів енергетичної політики та одночасного розширення сфери адміністративного регулювання господарської діяльності. За таких обставин правове становище суб'єктів господарювання у цій сфері безпосередньо залежить від змісту та

способів реалізації владних повноважень органів публічної адміністрації, характеру встановлюваних ними спеціальних правових режимів, а також від процедурної якості прийнятих управлінських рішень.

Особливої актуальності зазначена проблематика набула в умовах воєнного стану, коли енергетична сфера стала об'єктом підвищеної безпекової уваги держави. Регуляторні рішення у сфері виробництва електричної енергії з альтернативних джерел дедалі більше зумовлюються імперативами енергетичної безпеки, фінансової стабільності та необхідності оперативного реагування на кризові виклики. За таких умов можливий перегляд усталених умов господарювання, коригування механізмів державної підтримки, що, своєю чергою, може впливати на обсяг та способи реалізації майнових прав суб'єктів господарювання.

Трансформація правового режиму державної підтримки виробників електричної енергії з відновлюваних джерел, зокрема еволюція «зеленого» тарифу та перехід до конкурентних моделей розподілу підтримки, засвідчили наявність напруження між публічними інтересами забезпечення енергетичної стійкості та приватними інтересами інвесторів щодо стабільності правового регулювання. У цьому контексті проблема захисту прав суб'єктів господарювання виходить за межі судового оскарження індивідуальних актів і постає як складова належної організації публічного адміністрування, що має забезпечувати передбачуваність, обґрунтованість та правову визначеність управлінських рішень.

Водночас євроінтеграційні процеси зумовлюють необхідність приведення національного адміністративного законодавства у відповідність із європейськими стандартами, які передбачають підвищені вимоги до якості адміністративної процедури, пропорційності втручання у сферу майнових прав та забезпечення легітимних очікувань учасників ринку. Проте у вітчизняній адміністративно-правовій науці відсутнє комплексне дослідження адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання саме у сфері альтернативної енергетики як особливого об'єкта публічного регулювання.

Зазначене зумовлює необхідність теоретичного осмислення структури та змісту такого механізму, визначення його елементів і принципів функціонування, а також обґрунтування напрямів удосконалення з урахуванням сучасних викликів розвитку енергетичної політики держави.

Наукове завдання, за розв'язання якого здобувач заслуговує присудження наукового ступеня полягає у здійсненні комплексного теоретико-правового аналізу адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні на основі з'ясування його юридичної природи, системи принципів, інституційної та процедурної організації, а також у виробленні науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення зазначеного механізму з урахуванням сучасних євроінтеграційних процесів, необхідності забезпечення балансу

публічних і приватних інтересів та умов цифрової трансформації публічного адміністрування.

На основі проведеного дослідження сформовано ряд нових наукових положень і висновків, які розв'язують важливу наукову проблему; **найсуттєвішими науковими результатами, які одержав здобувач особисто та які характеризуються достовірністю та науковою новизною, є такі:**

– вперше сформульовано авторське визначення поняття та розроблено структуру адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики, що враховує специфіку публічного адміністрування цієї сфери, особливості правового статусу суб'єктів господарювання, а також сучасні виклики розвитку альтернативної енергетики в Україні;

– вперше обґрунтовано адміністративно-правовий механізм захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики як цілісну модель їх забезпечення, реалізації та відновлення у публічно регульованій сфері, що функціонує в умовах підвищеної регуляторної залежності, технічної складності та довгострокових інвестиційних ризиків, і має вигляд структурно взаємопов'язаної чотириелементної системи – нормативного, інституційного, процедурного та захисного (ремедійного) елементів, у межах якої: нормативний елемент визначає межі та передбачуваність регуляторного впливу; інституційний – забезпечує адресність публічно-правових обов'язків і відповідальності; процедурний – виступає конститутивною формою реалізації та превентивного захисту прав; захисний (ремедійний) – активізується у разі порушення або загрози порушення прав і забезпечує їх відновлення та усунення негативних наслідків неправомірних рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічної влади та інших уповноважених учасників ринку;

– вперше сформульовано концепцію превентивного (*ex ante*) забезпечення балансу публічних і приватних інтересів у сфері альтернативної енергетики як обов'язкового елемента адміністративної процедури, що передбачає нормативне закріплення тесту пропорційності, врахування легітимних очікувань інвесторів та оцінки регуляторної стабільності при прийнятті індивідуальних і нормативних рішень у сфері ВДЕ, на відміну від чинної моделі, в якій баланс інтересів формується переважно на стадії судового контролю.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані у дисертації теоретичні положення, висновки та пропозиції мають прикладний характер та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого опрацювання проблем адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики, розроблення концептуальних підходів до забезпечення балансу публічних і приватних інтересів, імплементації стандартів Європейського Союзу та правового регулювання цифровізації

адміністративних процедур (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчій діяльності* – при підготовці змін і доповнень до законодавства у сфері альтернативної енергетики, зокрема щодо встановлення спеціального режиму адміністративних процедур у сфері ВДЕ, закріплення гарантій правової визначеності, належної мотивованості рішень органів публічної влади, удосконалення дозвільних процедур та механізмів адміністративного й судового оскарження;

– *правозастосовній діяльності* – у практиці органів публічної адміністрації та суб'єктів регулювання енергетичного ринку під час прийняття індивідуальних адміністративних актів, реалізації дозвільних і контрольних повноважень, застосування принципу пропорційності та врахування легітимних очікувань інвесторів;

– *освітньому процесі* – при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми», «Адміністративний процес», а також спеціальних курсів з проблем адміністративно-правового регулювання у сфері енергетики та європейської інтеграції (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечується:

– комплексним застосуванням раціональної сукупності дослідницьких методів пізнання соціальних процесів і явищ у сферах дії держави та права для аналізу і характеристики нормативно-правових актів і наукових праць, присвячених теоретичним, нормативним і практичним аспектам адміністративно-правового механізму захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні;

– застосуванням методологічних принципів об'єктивності і неупередженості аналізу та критичного осмислення досліджуваного матеріалу;

– аргументованою науковою полемікою з іншими вченими в тексті дисертації;

– використанням положень чинного законодавства України, а також офіційних аналітичних і статистичних матеріалів, довідкових видань та юридичної публіцистики;

– послідовністю та логікою викладення здобувачем матеріалу, його аргументованістю;

– відповідністю висновків роботи і отриманих результатів поставленим завданням та доведенням сформульованих пропозицій до рівня їх можливого використання у практиці;

– рівнем репрезентативності емпіричного матеріалу.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження, окремі теоретичні висновки й практичні рекомендації доповідалися та обговорювалися на міжнародних науково-практичних конференціях, що засвідчує їх належну апробацію. Зокрема,

результати дослідження оприлюднено на науково-практичних конференціях, круглих столах: «Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі» (м. Київ, 18–19 лютого 2025 року); «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 23–24 квітня 2025 року); «Передсвяткові роздуми в умовах війни в Україні: про перемогу, мир, ЗСУ, добро, корупцію, економіку, віру» (м. Ужгород, 26 грудня 2025 р.); «Українська мова як конституційний фундамент та безпековий щит нації» (м. Ужгород, 30 жовтня 2025 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації викладено у восьми наукових працях, з яких чотири одноосібних статті опубліковані в журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук; чотири – тези доповідей на науково-практичних конференціях та круглих столах.

Наукові праці Ковпака О.А., опубліковані за результатами дисертаційного дослідження, відповідають вимогам п.п. 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Всі представлені наукові публікації здобувача зараховуються за темою дисертації, а саме:

1. Ковпак О.А. Принципи адміністративно-правового захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики: теоретико-правовий та функціональний виміри. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2025. Вип. 5. С. 247–253. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.5.38>

2. Ковпак О. А. Імплементация европейских стандартів адміністративно-правового захисту у сфері відновлюваної енергетики. *Право і суспільство.* 2025. № 5. Т. 2. С. 580–587. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.5.2.74>

3. Ковпак О. А. Трансформація адміністративно-правового режиму відновлюваної енергетики в Україні: аналіз законопроекту № 14271. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2025. Вип. 92. Ч. 3. С. 184–191. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.3.24>

4. Ковпак О. А. Адміністративно-правові засади імплементації законодавства ЄС у сфері відновлюваної енергетики України. *Успіхи і досягнення у науці.* 2026. № 2(24). С. 214–225. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-2\(24\)-214-225](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-2(24)-214-225)

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Форма і зміст дисертації та анотації відповідають вимогам, що встановлені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація є цілісною, завершеною, кваліфікованою працею, в якій містяться висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні і практичні результати та наукові положення, що характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку.

Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом її основного змісту. В анотації стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу. Обсяг дисертації та анотації, а також зміст роботи відповідають встановленим вимогам.

Адміністративно-правовий механізм захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ковпака Олександра Андрійовича на тему «Адміністративно-правовий механізм захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні».

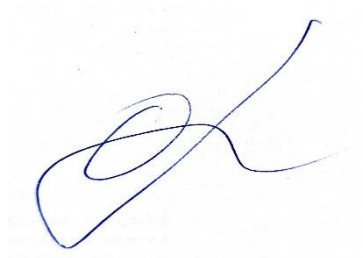
2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів Ковпака Олександра Андрійовича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

3. Рекомендувати дисертацію Ковпака Олександра Андрійовича на тему «Адміністративно-правовий механізм захисту прав суб'єктів господарювання у сфері альтернативної енергетики в Україні» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів

наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 10, проти – 0, таких, що утримались – 0; здобувач Ковпак О.А. – не голосував.

**Головуючий на засіданні –
доктор юридичних наук, професор,
завідувач відділу
Науково-дослідного інституту
публічного права**

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.

С.С. Овчарук